

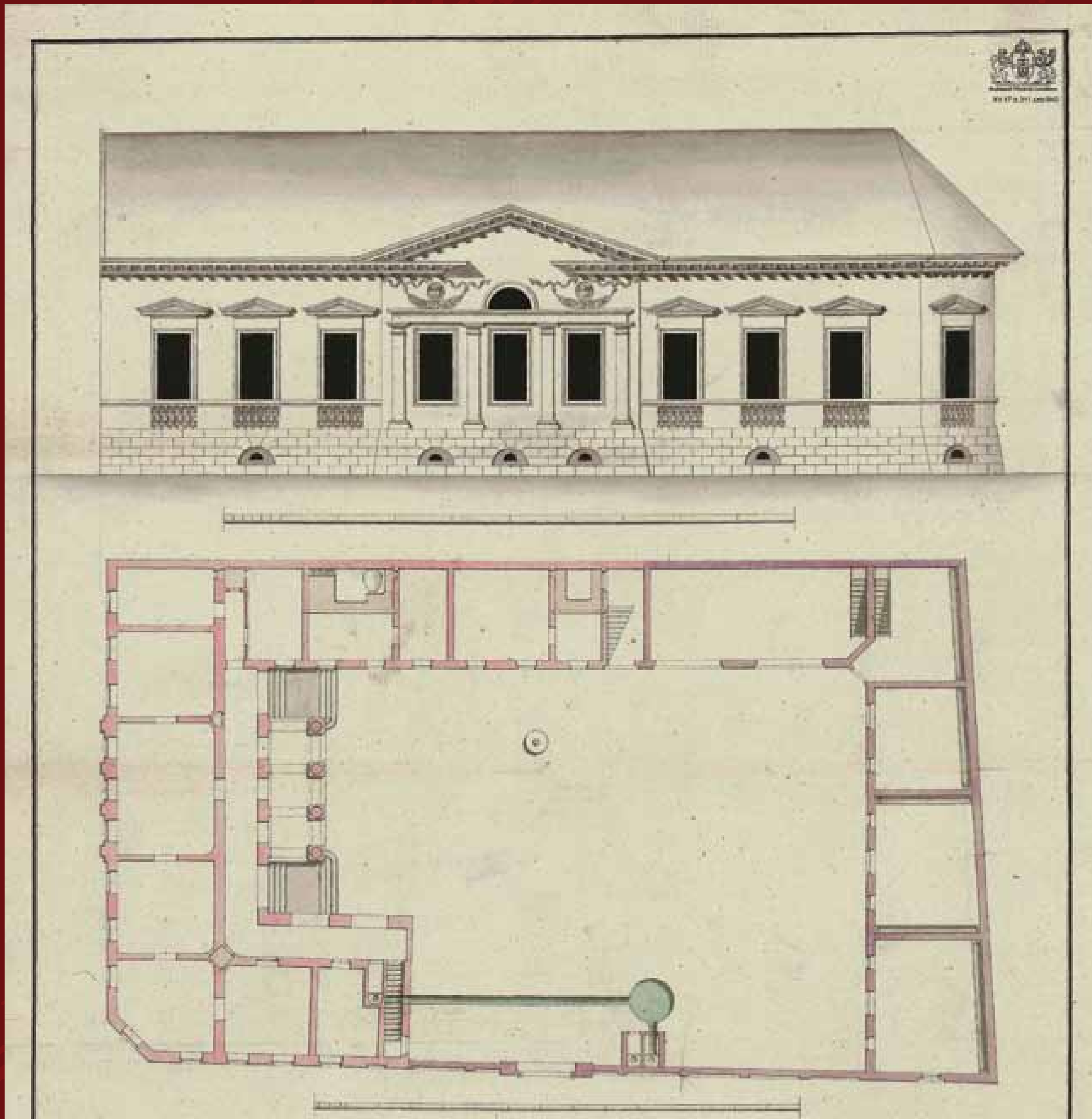
A SOPHIANUM

épületének története

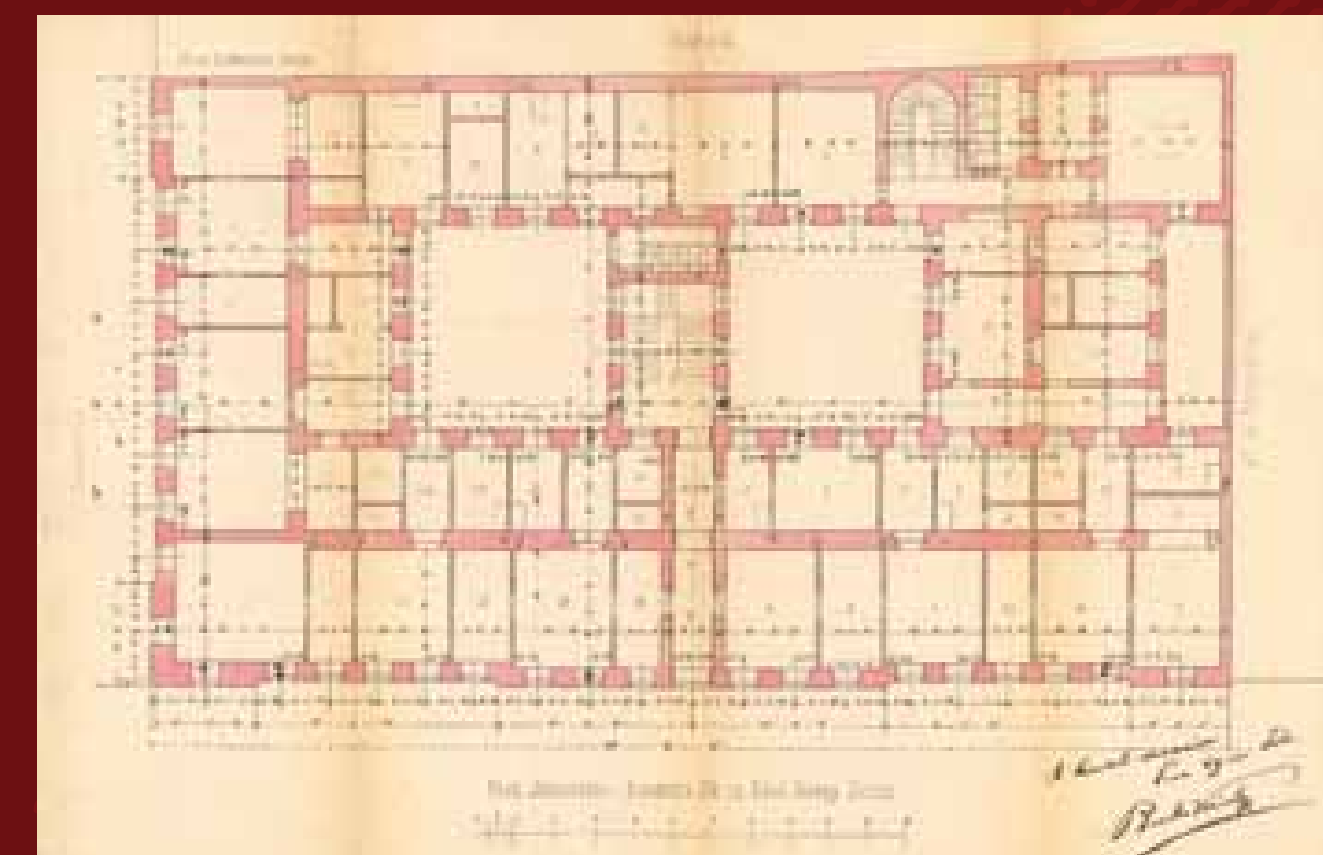
1.

Nemzeti Múzeum, Palotanegyed, Fővárosi Könyvtár, Egyetemi negyed – a művelt közélet nagy múltú és pezsgő jelenű helyszínei a Belső-Józsefvárosban. A Múzeum körül az 1860-as évektől kiépült mágnásfartály a dualizmus korának kiemelkedő jelentőségű műemléki környezete, melyet mindenekelőtt Ybl Miklós arisztokratikus lakóházai határoznak meg. E nemes környezet néhány tekintélyes épületében egyetemünk is otthonra lelt. A Szentkirályi utcai központ mellett Bölcsészkarunk Pesten működő tanszékei a Mikszáth Kálmán téren álló Sophianumba és a szomszédos egykori Zichy-házba költöztek. E két régi ingatlan története szoros összefüggésben volt a múltban, ahogy a jelen is egyre szorosabbra fűzi a két ház kapcsolatát.

Tajnay János 1840. április 14-én hunyt el. Az épületet 1841-ben került özvegy, Tajnay Vilma és lánya, Ilona tulajdonába örökösödés jogcímén. Az új tulajdonosok bérbé adták az épületet Irinyi Jánosnak, aki itt rendezte be gyufagyárát rövid időre, amiről az épületen található emléktábla is megemlékezik. Irinyi János 1839-ben költözött Pestre, ahol december 19-én, a terézvárosi Nyár utca 234. szám alatt lévő (ma Nyár u. 17.) megnyitotta gyufagyártó műhelyét. A gyártás fellendült és a 30-40 munkást foglalkoztató üzem megközelítőleg 500 000 körüli gyufaszálat termelt. A konkurencia miatt a gyárat végül tűzveszélyesnek minősítik, ezután Irinyi János kénytelen elhagyni az épületet. Ekkor helyezte át az üzemet a józsefvárosi Ősz és József utca sarkán álló Tajnay-féle házba. Ezen a helyen csak pár hónapig volt, majd továbbköltözött a belvárosi Városház utca 9. szám alatti Müller-féle házba. (ma Március 15. tér). Végül a folyamatos költözés miatt kénytelen a gyárat feladni, melyet ismét tűzveszélyesnek nyilvánítottak és bezárását rendelték el. Ezt követően eladta az egész üzemet Schönwald Hermannak.⁶ (Korábbi szakirodalom szerint 1841-től egészen 1849-ig maradt a Tajnay-féle házban Irinyi János, egészen addig, amíg a szabadságharc kitört.)⁷

TAJNAY JÁNOS HÁZA, HOFRICHTER JÓZSEF, 1813

RÉVAY SIMON ÉS TAJNAY ILONA HÁZA, FÖLDSZINTI ALAPRAJZ, BENKÓ KÁROLY, 1869

RÉVAY SIMON ÉS TAJNAY ILONA HÁZA, HOMLOKZAT, BENKÓ KÁROLY, 1869

A Sophianum 342 négyszögöles telke 1810-ben Tajnay János tulajdonába került.¹ A Tajnay család Bars vármegye régi birtokos nemesi családjai közé tartozik, nevüket a birtokukhoz tartozó Kis-Tajna helységnévről kapták. A hiteles okmányok egészen a XVI. század közepéig vezetnek vissza nemesi rangjukat.² Az 1754-1755. évi országos nemesi összeírásokról Bács-, Bars és Nyitra vármegyében élnek.³ Nagy-Tajna – a könyv keltezésének idején, 1865-ben – az esztergomi káptalan, míg Kis-Tajna a Tajnay család birtoka.⁴ A Tajnay család több tagja birtokolta a Bars vármegye szolgabírája címet, Tajnay Károly (született Tajnán 1766. május 13-án) pedig Bars megye táblabírája volt, akinek Jankovich Krisztinától született János nevű fia császári, királyi kamarás, árvai főispán volt a Sophianum helyén állt ház építtetője. Tajnay János a kor jeles építészét, Hofrichter Józsefet bízta meg földszintes lakóháza tervének elkészítésével. A Szépítési Bizottmány engedélyezte az 1813-ban elkészült tervrajzot.⁵ A telek Tavasz (ma Reviczky) utca felőli oldalára tervezték a ház főszárnyát a timpanonos középrizalittal koronázott főhomlokzattal. Az egy család részére tervezett, ha nem is palota méretű, de elegáns lakóház udvarába az Ősz utca (ma Mikszáth Kálmán tér) felőli kerítésen nyíló főkapu vezetett. A főszárny udvari homlokzatán négyoszlopos portikusz ugrott előre. A homlokzatok antik építészeti megoldásai a klasszicizmus körébe sorolják az épületet, e stílus karakteres, színvonalas példája volt a Tajnay-ház.

Tajnay János halálával fiú ágon kihalt a családnak ez az ága. A második feleségétől, nagy-jeszení Jeszenszky Vilmától (elhunyt 1864. november 6-án) született egyetlen leánygyermek, Tajnay Ilona, aki 1848-ban házasodott össze báró Révay Simonnal,⁸ aki szintén nagy múltú nemesi családhoz tartozott. A Révayakat Magyarország legrégibbi nemzetségei között tartják számon, egészen a XIII. század elején élt Jakab comesig vezetnek vissza a családfájukat. A Révay előnév feltehetően a szerémségi Réva várára utal, ahonnan a mohácsi csatavesztést követően menekülhettek el, illetve ekkor elvesztették ősi fészükéről szóló okmányait.⁹ A család egyik őse, Ferenc 1527-ben I. Ferdinánd királytól nyert adomány következtében kapta meg a Túróc vármegyében elhelyezkedő Szklabina vár egy része feletti uralom jogát. A vár 1540-től egészen a család tulajdonává lett. 1560-ban tovább gyarapodtak a birtokok, ekkor a blatniczai vár került a fennhatóságuk alá. A szklabinai és blatniczai ág¹⁰ 1556. évben nyerte el a bárói rangot. Révay Simon és László pedig 1916. december 30-án grófi rangot is elnyerték.¹¹ Tajnay Ilona férje, Révay Simon báró, túróczi főispán, kinek nagyapja szintén Simon volt. A nagyapa már örökletesen viselte a túróczi főispán címet, valamint királyi titkos tanácsos is volt, hitvese Szentiványi Anna. A házasságukból született gyermekek közül József alezredes az édesapja Tajnay Ilona férjének, Révay Simonnak. A ház későbbi tulajdonosa, Révay Gyula az ő fia, aki 1852-ben született.¹² 1869-ben Tajnay Vilma ingatlanrésze is Báró Révay Simonné, született Tajnay Ilona tulajdonába került. Ebben az évben a Révay házaspár levélben fordult Pest város tanácsához, melyben abbéli szándékukat fejezték ki, hogy a telkükön álló földszintes ház lebontása után egy háromemeletes bérházat építenének, ehhez kértek engedélyt.¹³ A kor kiváló építész, Benkó Károly (Medgyaszay István építész apja) által tervezett épület, mely hamarosan meg is valósult, egy palotaszerű homlokzattal tervezett kétudvaros bérház volt, melyben a földszinten és az emeleteken egyaránt 9-9 lakás helyezkedett el. A Mikszáth Kálmán tér felé néző 19 tengelyes főhomlokzat a terv szerint széles közép- és keskeny sarokrizalitokkal rendelkezett, melyeknek sarkait armírozás hangsúlyozta. A homlokzat legelegánsabb szintje, a piano nobile a második emelet volt, ahol a rizalitok ablakai szegmensíves oromzatokat kaptak a 16. századi reneszánsz paloták mintájára. A középrizalit tetejére koronás címerpárt tartó szoboralakokat terveztek.¹⁴ Az azóta átépített homlokzat karakteres elemei közül mindössze az első emeleti három erkély maradt ránk.

1 Budapest Főváros Levéltára (a továbbiakban: BFL) IV. 1215.a. Pest-i telekösszeírások – Józsefváros, 3. füzet, 949. telekszám
2 Nagy Iván, *Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal*, 14. kötet, Pest, 1865, 12.
3 Krempek Béla, *Magyar nemes családok*, X. kötet, Bp., 1931, 258.
4 Nagy Iván, *Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal*, 14. kötet, Pest, 1865, 16.
5 BFL XV. 17. b. 311. Szépítő Bizottmány tervei, 940.

6 Dr. SZŐKEFALVI, Nagy Zoltán, Dr. TAPLÁNYI Endre, *Irinyi János*, Magyar Vegyészeti Múzeum Közleményei, Bp., 1971, 6-7.
7 Dr. PEREMÁRTONI Nagy Lajos, *Irinyi János (1817-1895)*, különlenyomat a Debreceni Szemle 1933. évi 2. számából, 2.

8 Nagy Iván, *Magyarország családai...*, I. m. 15-17.

9 Nagy Iván, *Magyarország családai, czimerekkel és nemzékrendi táblákkal*, IX. kötet, Pest, 1862, 690-691.

10 A Túróc megyei szklabinai és blatniczai uradalomhoz tartozó birtokok például a következők voltak: Mossócza, Blatnica, Szent-Márton, Turányi, Ratkó, Szucsány stb. (részletesen felsorolva: Nagy Iván, *Magyarország családai, czimerekkel és nemzékrendi táblákkal*, IX. kötet, Pest, 1862, 720.)

11 *Magyar főnemesi családok, szék- és kíméletlen háza*, Bp., 1931, 204.

12 Nagy Iván, *Magyarország családai, czimerekkel és nemzékrendi táblákkal*, IX. kötet, Pest, 1862, 699.

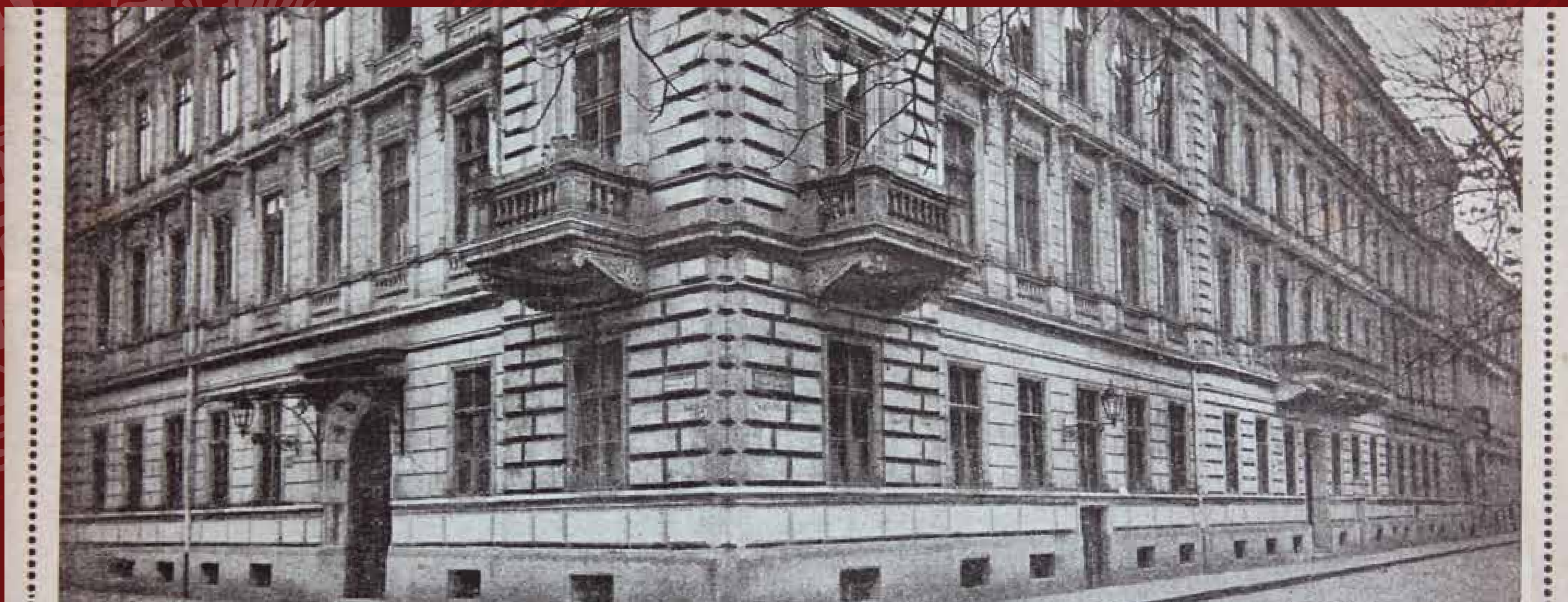
13 BFL IV. 1305. Építő Bizottmány irata 414/1869.

14 BFL XV. 17. b. 312. Építő Bizottmány tervei 414/1869.

A SOPHIANUM

épületének története

2.

A SOPHIANUM AZ EGYKORI RÉVAY-TAJNAY-HÁZBAN, 1918

Szinte egy időben a Révay-Tajnay-ház engedélyezésével nyújtották be a szomszédos lakóház emeletráépítésének tervét is. Ez a Múzeum utca 19. számú, a Szentkirályi utca sarkán elhelyezkedő ingatlan többször váltott tulajdonost az 1864-ig, korábban Neugebauer József és Pencz Johanna, még korábban Fábrián István birtokában volt. Egyelőre nem tudjuk ki építtette ide az első házat, de mai formáját Gróf Zichy Antalnak köszönheti, aki 1864-ben vásárolta meg. A nemes úr 1869-ben tervet készíttetett háza emeletráépítéséhez és átalakításához Hild Károly építésszel.¹ A tervet – mely a mai napig fennmaradt – valószínűleg nem kivitelezték, mivel 1871-ben újabb terv készült hasonló célból, de már Rill Imre építész által.² Valószínűleg ez a terv valósulhatott meg, de mivel Rill terve nem maradt ránk, az épületet pedig nem eredeti formájában maradt ránk, nehéz ezt bizonyítani. Az új kétemeletes homlokzat az 1870 körüli magyar építészet jellegzetes, kevésbé plasztikus reneszánsz eredetű elemekből építkező stílust mutat.

Visszatérve a Révay-Tajnay-ház történetéhez, 1882-ben Révay Simon megbízásából reprezentatív méretű és kialakítású lakást nyitottak össze az első emeleten, a Mikszáth Kálmán térre néző szárny középső és északi harmadában. A Preisz György építőmester jegyezte terven látható lakás palotákra jellemző belső tereket tartalmazott, így terem, női szalon, dolgozószoba, étterem, vendégszoba, ruhatár, öltöző, komorna szoba, fürdőszoba, szolga szoba és természetesen cselédszoba is helyet kapott a hálószobák, konyha és egyéb szükséges helyiségeken kívül.³

1886-ban ajándékozás jogcímén Révay Simon tulajdonába került a ház, majd 1890-ben Révay Gyula vásárolta meg a házat 180000 forintért.⁴

1894-ben kaput nyitottak a József (korábban Tavasz, ma Reviczky) utca felőli homlokzaton. A kaput a kilenczetgyes homlokzat Ősz utca felől, illetve a későbbi tér felől számított harmadik tengelyében alakították ki.⁵ Az igényesen formált kapu kerete a közel álló Károlyi István-féle Fellner és Helmer tervezte palota (Múzeum utca 17.) bejáratára hasonlít, benne két fa kapuszárny szép vasalatokkal és felül félköríves ablakkal, előtte vasráccsal.

Az 1882-ben kialakított nagy lakást 1901. áprilisában készült terv szerint kettéosztották.⁶ Ismeretes, hogy Mikszáth Kálmán élete utolsó évtizedét 1902-1910 között ebben a házban töltötte. Mivel beköltözésének dátuma és a lakásfelosztás feltételezett elkészülte között kevés idő telhetett el, valószínűsíthetjük, hogy e két első emeleti lakás közül az egyiket bérelte a neves író. A lakásmegosztást a neves műépítész, Kommer József tervezte.

A Budapesti Cím- és Lakjegyzék 1902-ben említ először itt bejelentett címen az író. A jegyzékben Reviczky tér 1. szám alatt említik. Korabeli források sokszor cím szerint említik az író lakását, főként az otthonában készült interjúk szolgáltatnak sok információt. 1907-ben a riportert azért kereste fel Mikszáth Kálmán, hogy megkérdezze tőle, mi a véleménye a Szent Péter esernyőjéből készített – a későbbiekben csak tiszavirág életű – szindarabról. Az írónak nem volt jó véleménye róla és kijelentette, hogy regényből nem lehet jó drámát készíteni. A ház története szempontjából csak az

alábbi sorok érdekesek:

„Mikor bekopogattam Reviczky téri lakásán, az erkélyen ült, élvezettel szívtam virginiját és olvasott. Szinte röstelltem, hogy zavarom.”⁷

A következő interjú 1910-ben, Mikszáth Kálmán halálának⁸ évében jelent meg.

„Vasárnap délben kerestem fel Reviczky utcai lakásán Mikszáthot. A csöndes jözséfvárosi ház első emeleti kedvesen egyszerű fűszékében egy ősz, magas, szelídarcú úriasszony fogadott. Az ebédlő asztal tele volt írással, újságokkal, kéziratokkal, meg miegymás papíros firkaival, azok közt rendeztetett.”⁹

Az íróról fényképfelvételek is készültek a Reviczky tér 1. számú lakásában. 1908 és 1910 között készült fényképfelvételek közül van egy családi fotó is, melyen az író, felesége, valamint Mikszáth Albert és ifj. Mikszáth Kálmán látható. A képet közölte a *Vasárnapi Újság* 1910. május 15-ei száma is.¹⁰

Jelfy Gyula 1910. május 28-án készített felvételén Mikszáth Kálmán látható a halottas ágyán, Reviczky téri lakásában, melyet szintén közölt a *Vasárnapi Újság* 1910. június 5-ei számában.¹¹

1911-ben Mikszáthról neveztek el a teret, melyre a ház főhomlokzata néz. Ezután már nem sokáig maradt a Révay család tulajdonában a bérház, hiszen 1913-ban Bánovszky János és neje vásárolta meg az ingatlant valamivel több mint félmillió koronáért.¹² Az új tulajdonosok hamar tervet készíttettek Eichinger Nándor műépítésszel a földszint átalakítására.¹³ Vendéglőt szándékoztak kialakítani, amely nem tudjuk megvalósult-e.

A Bánovszky házaspár hamar túladott az épületen, mert 1916-ban 820000 koronáért eladták Hausser Saroltának és Báró Vécsey Máriaának.¹⁴ E vásárlás nagy fontosságú az épület történetében, hiszen funkcionális karakterét és ma is használt nevét ekkor kapta az egykori Révay-Tajnay-bérház. 1917-től egészen 1948-ig a *Sacré Coeur* (Szent Szív Szerzetesnők) Katolikus Leánygimnáziuma működött a falai között. A gimnázium 1916/1917. tanévre kiadott értesítője a következőkről számolt be az épülettel kapcsolatban:

„A Szent Szív zárda... 3 éves működés után megvásárolta a VIII. kerület Mikszáth Kálmán téren lévő egykori br. Révay-palotát, hogy az új házba telepítse át a leánygimnáziumot, amely a rend alapítójáról, boldog Barat M. Zsáfiáról [Madeleine-Sophie Barat, 1925. május 24. óta szent] elnevezve a Sophianum néven fogja folytatni megkezdett áldásos működését.”¹⁵

JÉZUS SZÍVE SZOBRA A FÖLÉPCSÓHÁZBAN

1 BFL XV. 17. b. 312. Építő Bizottmány tervel 797/1869.

2 BFL XV. 17. b. 312. Építő Bizottmány tervel 1466 és 1507/1871. A terv nem maradt ránk, csupán a jegyzékből ismerjük létét.

3 BFL XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek

4 BFL XV. 37. c. Pesti telekkönyvi betétek, 5414. sz. betét.

5 BFL XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek

6 BFL XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek

7 *Látogatás Mikszáth Kálmánnál: Szent Péter esernyője = Tizenkét Mikszáth-interjú*, szerk., PRAZSNOSZKY Mihály, Horpács, 2010, 18. (Az eredeti interjú készült 1907-ben *Az Újság* című lap.)

8 Mikszáth Kálmán halálának pontos időpontját (1910. május 28.) lásd az OSZK Gyászjelentés Gyűjteményében, internetes elérés: http://www.rakovszky.net/D1_DisplRemImg/Rako_DRI_ShowRemoteImages.shtml?SLG_M27@0548, letöltés ideje: 2014. 07. 12., 17:06.

9 BETHLEN Oszkár, *Látogatás Mikszáth Kálmánnál = Tizenkét Mikszáth-interjú...*, m., 40. (az eredeti megjelent a Soproni Napló 1910. évi számban).

10 *Személyi levelek: Mikszáth Kálmán összes levelei, válogatott kiadások*, Bp., PIM, 2010, 75–76. A *Vasárnapi Újság* 1910. évi május 15-ei számban a fényképek megtekinthetők az alábbi internetes címen: http://epa.oszk.hu/00000/00030/02944/pdf/EPA00030_1910_20.pdf, letöltés ideje: 2014. 07. 12., 18:14.

11 *Személyi levelek: Mikszáth Kálmán összes levelei, válogatott kiadások*, Bp., PIM, 2010, 81.; a felvételt lásd: http://epa.oszk.hu/00000/00030/02947/pdf/EPA00030_1910_23.pdf; letöltés ideje, ua.

12 BFL XV. 37. c. Pesti telekkönyvi iratok, 5414. sz. betét.

13 BFL XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek

14 BFL XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek

15 *Mikszáth tér 1. sz. alatti álló Katolikus Leánygimnázium Értesítője, 1916/1917. tanévről*, Bp., Stephaneum Nyomda, 41.o. (A leánygimnázium új otthona)

A SOPHIANUM

épületének története

3.

A Sophianum 1917-ben készült tervei a bérház átalakításával egy iskolaépületet irányoztak elő, ekkor még az eredeti háromemeletes keretek között. A terv szerint a földszinten elbontották a Reviczky utcai bejárati lépcsőt, és a tér felől nyújtott nyolcszögű előcsarnokot alakították ki portásfülkékkal. Az udvarok mentén a régi belső traktus helyén széles folyosót alakítottak ki. A földszinti alaprajzon ideiglenes kápolna, sekrestye, fogadó terem, társalgó, könyvtár, konyha, fürdő és szobák láthatók. Az első emeleten ideiglenes tornaterem, szertár, öltöző, a főnöknő szobája (a középízalatt bal szélső két ablaka mögött, valamint clausura helyiségek sorakoznak. A második emeleten nagy tanterem, a sarkon az igazgató szobája, tanári szoba és könyvtárak helyezkednek el. A harmadik emeleten tanteremek találhatók, és itt van a praefektus szobája, valamint a fizikai gyűjtemény és a természetrajzi gyűjtemény is itt kapott helyet.¹

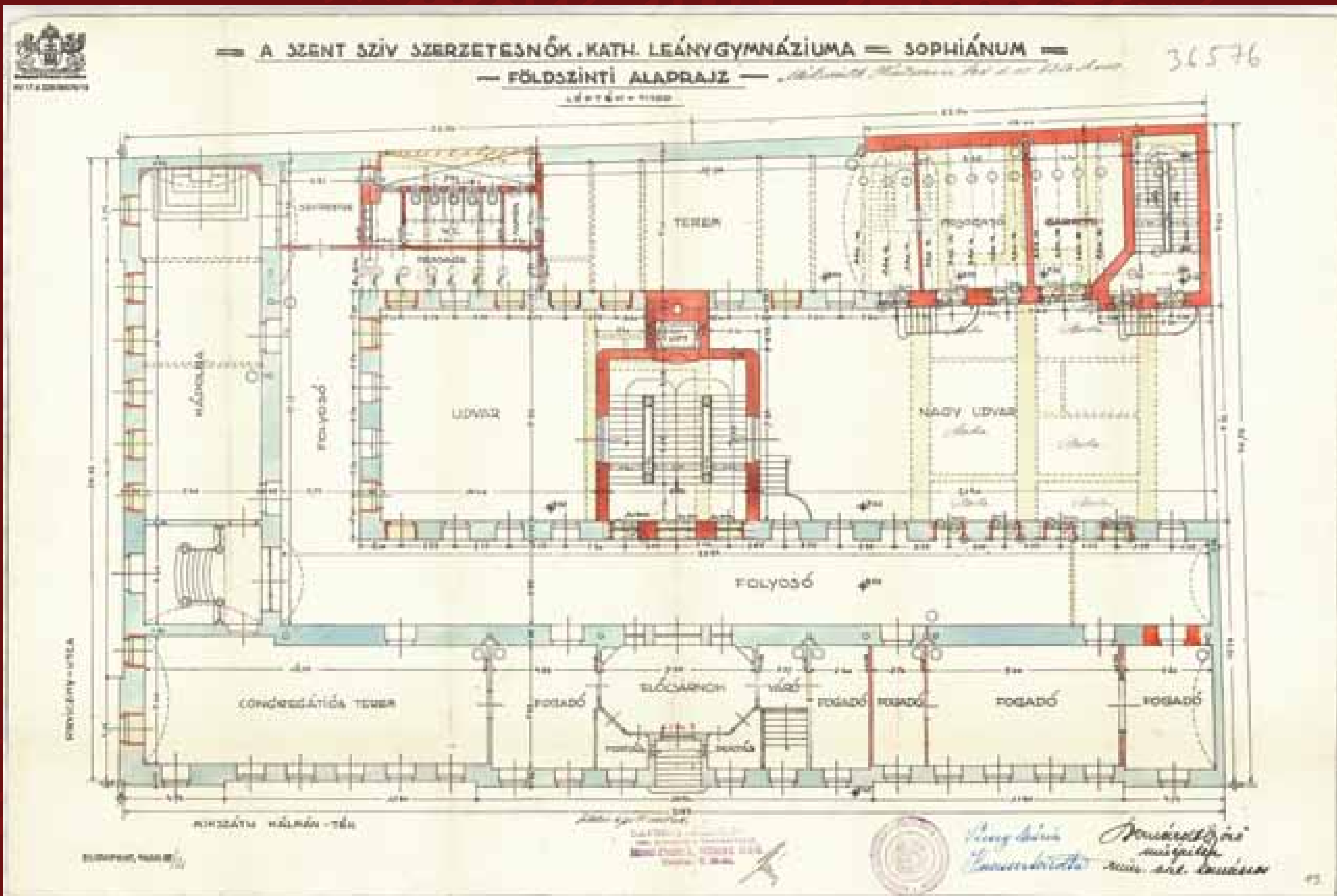
Az átalakítási munkák viszonylag gyorsan lezajlottak, hiszen 1917. október 18-án már meg is kapta a két tulajdonos a használati engedélyt a kerületi előljárástól. Ez év őszétől már az új intézményben kezdhették a növendékek tanulmányaikat, erről az alábbi sorok tudósítanak:

„1917. október 28-án, vasárnap délelőtt 9 órakor gyűltek először egybe a Sophianum kápolnájában a főgimnázium növendékei és a tanári testület.”² A kápolnát ábrázoló fénykép szegmensíves dongaboltozattal fedett szakrális teret ábrázol, a szentélyvégződésben neogótikus oltárral.³

Az *Értesítő* az építési munkálatokról is említést tesz, melyben megjegyzi, hogy az épület oktatási célokra való átalakításával Bernárd Győző királyi főmérnököt és építészét bízták meg.⁴ Az átalakítás engedélyezési tervrajzain az építész aláírása szerepel. Az *Értesítő*

Reviczky Károly
Stauer Sarolta
Deudárolt
miéjít
min. ord.

A SOPHIANUM ÁTALAKÍTÁSI TERVE, FÖLDSZINTI ALAPRAJZ, BERNÁRD GYŐZŐ, 1926

A SOPHIANUM ÁTALAKÍTÁSI TERVE, HOMLOKZAT, BERNÁRD GYŐZŐ, 1926

A SOPHIANUM ÉPÜLETE, 1930-AS ÉVEK

rendszeresen írt „*Iskolánk múltja*” címmel az épületről, melyben rendszerint ugyanazokat említette meg, erre példa a következő:

„Az épület eredetileg a báró Révay család palotája volt. E ház lakója volt egy ideig a néhai Tisza Kálmán gróf, majd trónk Mikszáth Kálmán, ki itt is halt meg 1910-ben.”⁵

Az 1938. évi *Értesítő* legnagyobb eseménye az volt, hogy Eugenio Pacelli bíboros (a későbbi XII. Piusz pápa, aki 1939 és 1958 között ült Szent Péter székében) pápai legátus ellátogatott a Sophianumba, aki magyarul köszöntötte a tiszteletére egybegyűlteket:

„Pacelli bíboros, Pápai Legátus Öminenciáját mint a Sacré Coeur szentszéki protektorát fogadhattuk a legbensőségesebb bódolattal.”⁶

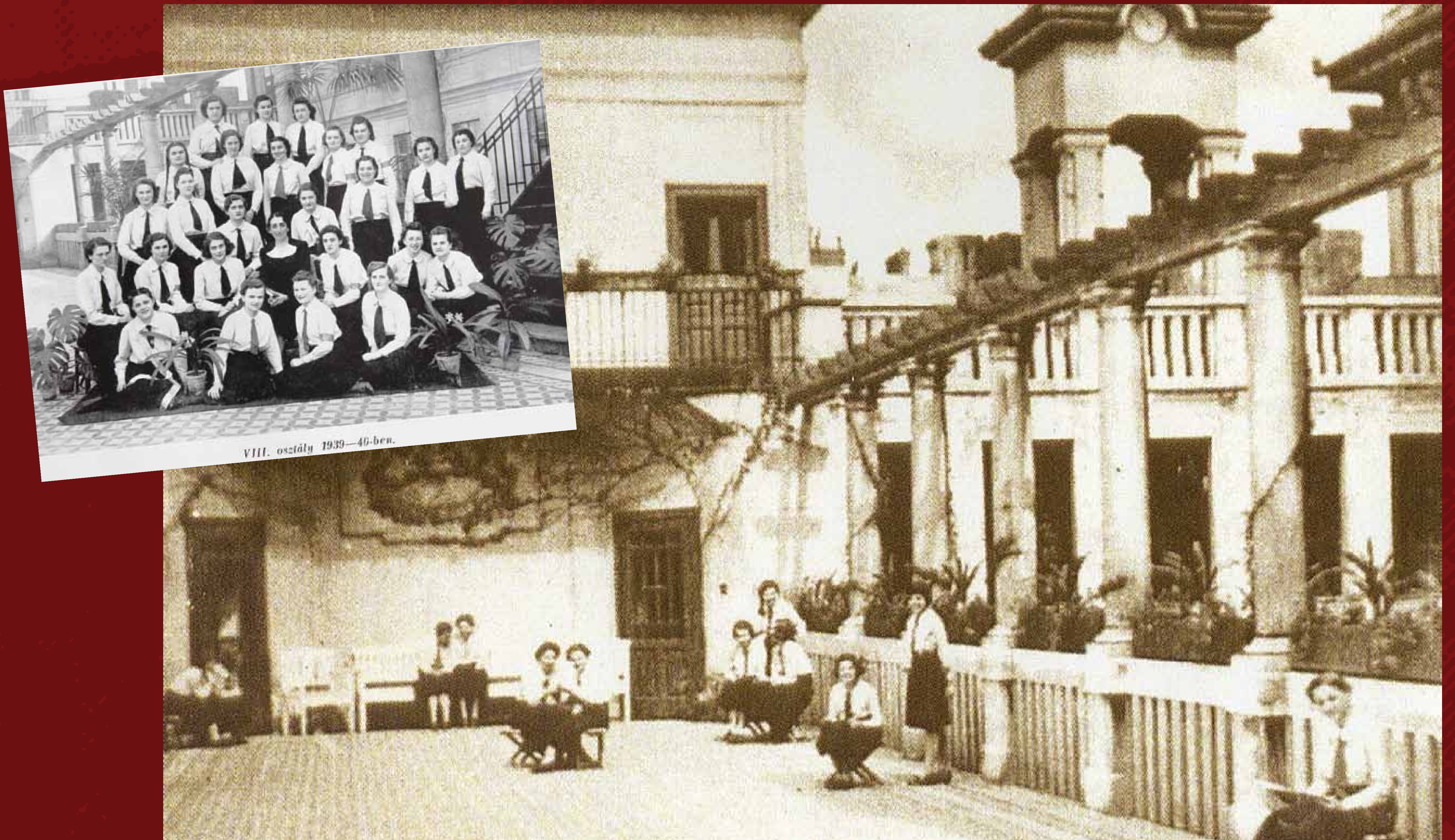
Az Eucharisztikus Szentév keretén belül sok neves vendéget fogadott az intézmény, többek között november utolsó vasárnapján Angelo Rotta pápa nuncius is jelen volt egy előadáson.⁷

1 BFL XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek
2 A Mikszáth tér 1. sz. alatt álló Katolikus Leánygimnázium *Értesítője*, 1917/1918. tanévről, Bp., Stephaneum Nyomda, 1918, 5. (már a fejléce is a Sophianum név szerepel)
3 http://www.mutagy.com/katalogus/18/konyv_papirregisz/13/budapest_viii_Mikszath_Kalman_ter_1_sophianum_Szent_Sziv_szerzetesnok_leanygimnazium_kapolna_beko/178902/; <http://postcards.arcantum.hu/en/17294/>
4 http://www.mutagy.com/katalogus/18/konyv_papirregisz/13/budapest_viii_Mikszath_Kalman_ter_1_sophianum_Szent_Sziv_szerzetesnok_leanygimnazium_kapolna_beko/178902/
5 A Mikszáth tér 1. sz. alatt álló Katolikus Leánygimnázium *Értesítője*, 1919/1920. évi, Bp., Stephaneum Nyomda, 1920, 2. Mikszáth Kálmánnal kapcsolatban bizonyított, hogy megfelelő az állítás, viszont Tisza Kálmán gróffal kapcsolatban egyelőre nem ismerünk dokumentumértékű forrást.
6 A Mikszáth tér 1. sz. alatt álló Katolikus Leánygimnázium *Értesítője*, 1937/1938. évi, Bp., 1938, 5.
7 A Mikszáth tér 1. sz. alatt álló Katolikus Leánygimnázium *Értesítője*, 1937/1938. évi, Bp., 1938, 18.

A SOPHIANUM

épületének története

4.

A Szent Szív Szerzetesnők Katolikus Leánygimnáziuma Sophianum épülete szűkösnek bizonyulhatott az 1920-as évek közepére, így emeletráépítési és átalakítási tervek elkészítését határozták el. A feladatot ezúttal is Bernárd Győző műépítészre bízta, aki 1926-ban elkészítette a terveket.¹ A szomszédos ház (Múzeum utca 19.) felé eső udvari szárny lebontása mellett döntöttek és a régi világítóudvar helyén összekötő folyosót terveztek. Ekkor tervezték a mai lépcsőházat lifttel, a felvonó lépcsőház felőli falában szoborfülkével. A Mikszáth Kálmán tér felőli szárny földszintjén az előcsarnoktól jobbra fogadóhelyiségeket, balra (a sarok felé) congregációs terem terveztek. A korábban lebontani szándékozott Reviczky utcai bejárati lépcsőt megtartották, vagy helyére újat építettek 1917-től. A később lebontott íves lépcsőfokos, korlátos belső lépcső látható itt, valószínűleg neobarokk stílusú volt. A lépcső mellett a Reviczky utcai szárnyban kapott helyet a kápolna. Az első emeleten a tér felőli szárnyban tornaterem, rajzterem, könyvtár, orvos szoba, a sarkon betegszoba, a Reviczky utcai szárnyban további betegszobák, patika, fürdő és tanárnői szobák. A hátsó szárnyban fejmosó, természetrajzi szertár, kémiai és phisikai szertár, illetve előadóterem. A második emeleten a téri felőli szárnyban az igazgató szobája, fogadószoba, hittanári szoba, tanári terem sorakozott, a középrizalit négy ablaka mögött conferentia terem helyezkedett el, majd egy tanterem, egy kis kápolna és a főprefekta szobája következett. A sarokra és a Reviczky utcai szárnyba internátusi tanuló termeket terveztek. A hátsó szárnyban zongorasobák kaptak helyet. A harmadik emeletre tantermeket, a hátsó szárnyban egy nyitott játszó teraszt és pilléres átjárót irányzott elő a terv. A negyedik emelet alaprajzai szobák, hálótermek láthatók, hátul pilléres átjáró vezet a hátsó lépcsőházhoz. A metszeten látható, hogy a meglévő három emeletre tervezték építeni a negyedik emeletet, a hátsó szárnyban pedig visszabontani tervezték a harmadik emeletet és helyén alakították ki a nyitott teraszt. A mosdókat, fürdőket, mellékhelyiségeket és a fejmosó helyiségeket a hátsó szárnyban tervezték elhelyezni.

A tervezett és lényegében a terv szerint megvalósult homlokzat talán leginkább Hüttl Dezső építész stílusával rokon, a Váci utcai piarista épület méretarányaira, tagozat- és

díszítőrendszerére emlékeztet. A középrizalit fölött három tengely szélességű szegmensíves záródású oromzatban felirat: SOPHIANUM olvasható a terven. Az átalakítási munkák közel egy évig tartottak, 1928. március 1-én kapták meg a használati engedélyt a tulajdonosok.

Az épületben szobrokat is elhelyeztek, így a kápolnában Krasznai Lajos (1884-1965) Szent Szűz szobra állt.² Másról azt olvashatjuk, hogy a szobrász Jézus Szíve szobra és Conscentia szobra kapott helyet az épületben.³

A második világháborút követően az államosítás után valószínűleg a Szent Szív Egylet iskolájának működése is lehetetlenné vált. 1953 és 2010 között a Budapesti Piarista Gimnázium és rendház működött az épületben. A második világháborút követően 1948 körül az iskolák államosítására is sor került. A piarista rend 1950-ben két gimnáziumot kapott vissza „szűk létszámkeretek közé szorítva”.⁴ A Budapesti Piarista Gimnázium Évkönyvei alapján 1953-ig, a nagy múltú Váci utcai épületben voltak, majd ezután kerültek át a Mikszáth térre: „Az ősi belvárosi iskola „Mikszáth téri Gimnázium” lett, ahogy a leggyakrabban megnevezték a hivatalos körök az elmúlt évtizedekben... Bizony abban az időben kiállást jelentett a Mikszáth térre járni iskolába.”⁵

Az Évkönyvben közölt fotók alapján a Mikszáth téri épület bejáratánál állt Szent Imre szobra, „mint a magyar ifjúság védőszentje”, az iskola folyosóján pedig Kalazanci Szent József és tanítványai szoborcsoport volt elhelyezve.⁶

Az épület - amely újra a Sophianum nevet viseli - 2012 óta a PPKÉ Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Karának budapesti képzési helyszínéül is szolgál.

Képek forrása:

¹ Budapesti Fővárosi Levéltár XV. 17. b. 311. SZB 940. számú terv; XV. 17. b. 312. EB 414/1869. számú terv; XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek

² A Budapesti Szent-Szív-Szerzetesnők Katolikus Leánygimnáziumának „Sophianum” (VIII., Mikszáth Kálmán-tér 1.) Évesztíze az 1917-1918. tanévről. Bp., 1918., címlap

³ A Sacré-Coeur Sophianum Leánygimnázium XXVI. évkönyve az 1939-1940. tanévről. Közéttette: Csapody Vera De. igazgató. Bp., 1940.

⁴ Volt egyszer egy iskola... A Sacré-Coeur Sophianum Leánygimnázium és épületének rövid története. A visszaemlékező: Kohl Eva Dr. Szalai Lajosné. 2014.

⁵ <http://lexikon.katolikus.hu/K/Krasznai.html>

⁶ <http://krasznailajos.hu/valkotasok/>

⁷ Budapesti Piarista Gimnázium Jubileumi Évkönyve, 1992, 11. (A magyar piaristák 350 éve. JULIENITS István, Korszakhatáron)

⁸ Budapesti Piarista Gimnázium Jubileumi Évkönyve, 1992, 7-8. (Borlán Tibor, igazgató)

⁹ Budapesti Piarista Gimnázium Jubileumi Évkönyve, 1992, 17.

¹ BFL XV. 17. d. 329. 36576. hrsz. alatti tervek